

ضوابط زیست محیطی فعالیتهای معدنی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۲۱/۱/۱۳۸۴ بنابه پیشنهاد شماره ۱۰۲۴۹۲۶ مورخ ۱۱/۶/۱۳۸۲ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۳۵) قانون معادن - مصوب ۱۳۷۷ - ضوابط زیست محیطی فعالیتهای معدنی را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱-

اصطلاحات مندرج در این تصویبنامه دارای معانی ذیل می‌باشند:

۱-

فعالیتهای معدنی: به کلیه اقداماتی که در مراحل اکتشاف، تجهیز، آماده‌سازی و بهره‌برداری از محدوده برداشت و کانه‌آرایی صورت می‌گیرد، اطلاق می‌گردد.

۲-

بازسازی و احیاء: به مجموعه‌ای از اقدامات اجرایی که سبب ترمیم آثار تخریبی محدوده معدن از جمله احیاء پوشش گیاهی بومی منطقه می‌گردد نامیده می‌شود.

۳-

کلیه تعاریف و طبقه‌بندی مواد معدنی بکار رفته در قانون معادن (موضوع به‌ترتیب مواد ۱ و ۳ قانون) عیناً در این ضوابط نیز معتبر می‌باشد.

۴-

تعاریف مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست همان است که در آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره بند (۳) ذیل ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳ - ارایه شده است.

۵-

سد باطله: مخازن بزرگ مصنوعی و یا طبیعی هستند که جهت انباشت و نگهداری مواد زاید حاصل از فعالیتهای معدنی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۶-

تعاریف اراضی جنگلی و مراتع مشجر همان است که در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحات بعدی آن ارایه شده است. در صورت تغییر و تفسیر در مصادیق، نظر سازمان جنگلها و مراتع ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

۷ -

مراکز حساس منظور در این ضوابط به مراکزی از قبیل سکونتگاههای انسانی، درمانی، آموزشی، نظامی، منابع آب شرب (سفره‌های زیرزمینی، رودخانه‌ها و سدها) بزرگراه و جاده ترانزیتی و جاده اصلی، پارک ملی، تالاب، دریاچه، اثر طبیعی ملی، زیستگاههای حیات وحش، مناطق و رودخانه‌های حفاظت شده اطلاق می‌گردد.

۸ -

محدوده مصوب شهری آخرین محدوده طرح جامع یا هادی مصوب شهر و اصلاحات مصوب بعدی آنها می‌باشد. در مورد شهرهای فاقد طرح جامع و هادی تا زمان طرح جامع یا هادی، محدوده خدماتی شهر ملاک خواهد بود.

ماده ۲ -

صدور، تجدید و تمدید پروانه‌های اکتشاف از معادن طبقه یک و دو واقع در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی، تالابهای موضوع کنوانسیون رامسر (فوریه ۱۹۷۱) و آن دسته از پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت شده مذکور در بند «الف» موافقتنامه فی‌مابین وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست (مورخ ۲۱/۷/۱۳۵۴) رودخانه‌های حفاظت شده، معادن روباز (سطحی) در محدوده عرصه‌های جنگلی و مراتع مشجر و نیز داخل محدوده‌های مصوب شهری ممنوع می‌باشد.

ماده ۳ -

صدور پروانه اکتشاف و بهره‌برداری از مواد معدنی واقع در پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت شده جدید (بعد از موافقتنامه مورد اشاره در ماده (۲) این ضوابط) موکول به توافق بین سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت صنایع و معادن و رعایت مفاد قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳ - انجام ارزیابی زیست محیطی و در چارچوب الگوی ارزیابی زیست محیطی و این ضوابط می‌باشد.

ماده ۴ -

وزارت صنایع و معادن مکلف است در موارد ذیل از سازمان حفاظت محیط زیست استعلام نماید و سازمان مذکور حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول استعلام نظر خود را اعلام نماید. عدم اعلام نظر به منزله موافقت است:

الف) صدور کلیه پروانه‌های اکتشاف.

ب) تمدید پروانه بهره‌برداری معادن داخل مناطق چهارگانه.

ج) صدور پروانه بهره‌برداری برای معادنی که نیاز به اکتشاف ندارند.

تبصره ۱- صدور پروانه اکتشاف برای مواد معدنی طبقه سه و چهار منوط به اخذ مجوز موردی از سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد و سازمان مذکور ظرف یک ماه از تاریخ وصول استعلام نظر خود را اعلام می‌نماید، عدم اعلام نظر به منزله موافقت است.

تبصره ۲- دفاتر فنی استانداری‌ها مکلفند قبل از صدور پروانه بهره‌برداری از معادن شن و ماسه رودخانه‌ای و خاک رس، موضوع را به صورت کتبی از سازمان حفاظت محیط‌زیست استعلام نمایند. متقاضیان مربوط ضمن تکمیل پرسشنامه زیست محیطی همراه با مدارک مربوط به نقشه زمین‌شناسی بستر رودخانه و کناره‌های آن، راه‌های ارتباطی به معدن، پروفیل عرضی رودخانه و مشخص نمودن عمق معدن را جهت بررسی به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند. سازمان مکلف است ظرف مدت حداکثر یک ماه نظر خود را به دفاتر فنی استانداری‌ها اعلام نماید. عدم اعلام نظر به منزله موافقت است. بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس در محدوده بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار و مسیله‌ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها پس از دریافت موافقت وزارت نیرو (سازمانهای تابعه) می‌باشد.

ماده ۵ -

صدور پروانه بهره‌برداری و انجام فعالیت معدنی (کان‌کنی، کان‌آرایی و فرآوری) معادن ذیل منوط به تهیه و ارائه گزارش ارزیابی زیست محیطی براساس الگوی تعیین شده و تأیید گزارش یادشده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با رعایت این ضوابط می‌باشد.

ردیف	معادن فلزي	حداقل ظرفیت استخراجي (تن در سال) يك ميليون
1	سنگ مس	ششصد هزار
2	سنگ آهن	با هر ظرفيتي
3	سنگ طلا	يكصد هزار
4	سرب و روي	يكصد هزار
5	ساير فلزات	يكصد هزار

ردیف	معادن غيرفلزي	حداقل ظرفیت استخراجي (تن در سال) هشتاد هزار
1	زغال سنگ	سطح بيش از چهارصد هكتار
2	نمك آبي	

ماده ۶ -

دارنده پروانه بهره‌برداری مکلف و متعهد به بازسازی و ترمیم محدوده اکتشاف یا بهره‌برداری در پایان عمر پروانه مربوط می‌باشند. چنانچه محدوده عملیات معدنی در منابع ملی و طبیعی واقع شده باشد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار لازم را از محل درآمد حاصل از اجرای ماده (۲۵) قانون معادن جهت بازسازی محیط در اختیار سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار دهد. تبصره - در مورد طرحهای اکتشافی معادن بزرگ طبق توافق وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست عمل خواهد شد.

ماده ۷ -

بهره‌بردار موظف به رعایت این ضوابط و کلیه ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی کشور می‌باشد.

ماده ۸ -

در بهره‌برداری از معادن و تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی رعایت موارد مندرج در پیوست شماره (۱) الزامی است.

ماده ۹ -

سازمان حفاظت محیط زیست هر دو سال یکبار فهرست کلیه مناطق ویژه زیستی مورد اشاره در این ضوابط را به وزارت صنایع و معادن ابلاغ خواهد نمود.

[امضاء]

معاون اول رئیس‌جمهور - محمدرضا عارف

پیوست شماره (۱):

- مواردی که لازم است در بهره‌برداری از معادن و نیز تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی رعایت شود:
- ۱- رعایت حداقل فواصل فعالیت استخراج و بهره‌برداری از مواد معدنی، نسبت به مراکز حساس به جز جاده‌ها بدون استفاده از نارینه ۵۰۰ متر و با استفاده از نارینه مطابق طرح آتشبازی (در هر صورت این فاصله نباید از ۸۰۰ متر کمتر باشد).
 - ۲- میله‌گذاری محدوده‌های بهره‌برداری از معادن توسط وزارت صنایع و معادن.
 - ۳- ایجاد کریدور مناسب جهت گذار و مهاجرت حیات وحش (مطابق با اطلاعات فنی ارائه شده توسط سازمان حفاظت محیط زیست) در مناطق حفاظت شده و پناهگاههای حیات وحش (در صورت لزوم).

- ۴- جمع‌آوری و خارج نمودن کلیه تأسیسات و تجهیزات معدنی ایجاد شده (به‌استثنای جاده‌های دسترسی، تأسیسات استحصال آب و آبرسانی در صورت نیاز منطقه برای استفاده مناسب از آن) در پایان عمر معدن و یا یکسال پس از پایان آخرین بهره‌برداری.
- ۵- رعایت حداکثر سطح و سینه کار مجاز بهره‌برداری و تعداد مجاز سینه‌کار در هر دوره بهره‌برداری. این موارد در طرح بهره‌برداری مشخص و ملحوظ می‌گردد. (باطله‌برداری و بهره‌برداری بجز آنچه که در طرح مصوب ارایه شده از سینه کار جدید منوط با اتمام ذخیره معدنی سینه‌کارهای قبلی می‌باشد. چنانچه استخراج از سینه کارهای قبلی با تشخیص وزارت صنایع و معادن به لحاظ امکان فنی و یا اقتصادی به صرفه نباشد، بهره‌بردار مجاز است، نسبت به بهره‌برداری از سینه کار نوبت بعدی اقدام نماید).
- ۶- عدم تغییر مسیر رودخانه و آبراهه‌های طبیعی، مگر در موارد ضروری با کسب نظر دستگاههای ذیربط.
- ۷- تعیین محل انباشت و نگهداری باطله‌های معدنی با رعایت جنبه‌های حفظ اراضی مرغوب کشاورزی و مرتعی، پیشگیری از فرسایش و تولید زهاب‌های آلوده.
- ۸- استفاده از جاده‌های موجود روستایی و یا شهری (بجز جاده‌هایی که از داخل بافتهای روستایی عبور می‌کند).
- در صورت نیاز به احداث جاده‌های اختصاصی، رعایت انتخاب کوتاهترین مسیر ممکن و با کمترین تخریب چشم‌اندازها، اراضی جنگلی، مراتع مشجر و اراضی مرغوب کشاورزی الزامی می‌باشد.
- ۹- هدایت جریان آبهای سطحی بالادست محدوده معدن به خارج از آن.
- ۱۰- انجام عملیات زهکشی در پیرامون و داخل محدوده برداشت معادن کانی فلزی (به منظور پیشگیری و کاهش تولید زهاب‌های ناشی از تماس آبهای زیرزمینی و یا سطحی با مواد معدنی، کنترل هرز آبهای سطحی و جلوگیری از آلودگی آبهای زیرزمینی).
- ۱۱- احداث حوضچه و یا تأسیسات رسوب‌گیری حسب شرایط در محل‌های مناسب.
- ۱۲- حصارکشی و علامت‌گذاری پیرامون سدهای باطله.
- ۱۳- احداث سپتیک تانک برای معادن دارای ۲۰ تا ۱۰۰ نفر نیروی انسانی و احداث سیستم‌های مناسب تصفیه فاضلاب برای بالای ۱۰۰ نفر در حد تأمین استانداردهای سازمان حفاظت محیط زیست.
- ۱۴- اتخاذ تدابیر لازم در جهت حفظ چشم‌اندازهای طبیعی و هماهنگی عملیات معدنی با آن، نظیر احداث ابنیه مورد نیاز در مکانهای دور از چشم‌اندازهای عمومی و حتی‌الامکان با استفاده از مصالح طبیعی.
- ۱۵- رعایت حداکثر عمق مجاز بهره‌برداری از معادن روباز با رعایت اصول پایداری شیپها.
- حداکثر عمق مجاز در گزارش ارزیابی زیست محیطی و یا طرح بهره‌برداری مشخص و ملحوظ می‌گردد.
- ۱۶- اتخاذ تدابیر لازم و مستمر جهت جلوگیری از انتشار گرد و غبار ناشی از استخراج و تردد وسایط نقلیه و حمل و نقل مواد معدنی و عملیات خردایش.
- ۱۷- تخصیص و احداث فضای سبز مشجر به میزان حداقل ۱۰ درصد سطح بهره‌برداری معادن با گونه‌های بومی.
- ۱۸- استفاده از روش سیم‌ماسه یا روش چال موازی یا سیم‌بکسل در بهره‌برداری از معادن سنگ تزئینی (در این گونه از معادن عملیات انفجار صرفاً در حد باطله برداری و آماده‌سازی سینه کار و موارد استثناء مطابق با طرح آتشبازی مجاز می‌باشد).
- ۱۹- رعایت حداقل ۵۰۰ متر فاصله از حوضچه‌های بهره‌برداری نمک دریایی تا چشمه‌ها و قنوات و محدوده آبهای زیرزمینی قابل استحصال.
- ۲۰- ارایه طرح اجمالی مرمت، احیاء و بازسازی محدوده معدن.
- طرح مذکور در گزارش ارزیابی زیست محیطی و یا طرح بهره‌برداری مشخص و ملحوظ می‌گردد.